

Abstraktit

Vapaan sivistystyön tutkimustyöpaja 2023

Aika: to 24.8.2023, klo 14:40–17:00. Ks. <https://avi.fi/tapahtuma/-/c/1308559>

Paikka: Kansalaisopisto Alma, juhlasali, Raastuvankatu 31, Vaasa.

Työpajan verkkosivu: <https://www.vapausjavastuu.fi/svv-toiminta/tutkijatapaamiset/vaasa-2023/>

Tiedustelut: jenni.patari(at)sivistystyo.fi

Partipolitiskt engagemang inom SDP som bildningspraktiker. Preliminära iakttagelser

Denna presentation ger inblick i mitt pågående forskningsarbete om bildningens roll i samtida finländska politiska partier. En betydande del av tidigare forskning om vuxnas lärande har tagit utgångspunkt i demokratiska perspektiv. Trots detta råder det brist på vuxenpedagogisk forskning om en av den representativa demokratins grundstenar - politiska partier. Denna presentation bygger på en av mina delstudier som fokuserar på medlemsperspektivet med syfte att förstå partipolitiskt engagemang ur ett bildningsperspektiv. Studiens teoretiska referensram bygger på en syn på politiskt engagemang som bestående av praktiker, det vill säga mänskliga aktiviteter som möjliggörs och förhindras av olika materiella, kulturella och sociala omständigheter. För att praktikteoretiskt undersöka partimedlemskap ur ett bildningsperspektiv närmar jag mig partimedlemmarnas politiska engagemang som strävanden att förstå sin egen position och den omgivande samhällsliga situationen. Empiriskt stöder sig studien på fältstudier under 1,5 år och 15 narrativa intervjuer med partiaktiva inom Finlands socialdemokratiska parti. De preliminära resultaten visar på hur partiengagemang tenderar att bli ett förhållningssätt som inte går att särskilja från de partiaktivas tillvaro i stort. De partiaktivas strävan till att förstå sin egen politiska (handlings)position är sammanflätad med deras politiska engagemang som karaktäriseras av att söka att hjälpa andra, ställa sig till förfogande och skapa sig nätverk. Den rådande och ständigt föränderliga samhällsliga situationen blir förståelig genom självstudier och i diskussioner med andra partiaktiva, i en balansakt mellan att ge utrymme för olika röster och att upprätthålla konsensus.

Annika Pastuhov, Forskardoktor i pedagogik (Finlands Akademi 9/2021-8/2024)

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, Åbo Akademi, Vaasa

Opintokeskukset kansalais- ja demokratiakasvattajina – opintokeskusten koulutustarjonnan analyysi

Esityksessä kuvataan lopulliset tulokset Opintokeskusten koulutustarjonta - tutkimusprojektistä (OPKO), jossa tehdään kokonaisarviointi opintokeskusten vuosien 2016–2021 kurssitarjonnasta. Vuoden 2022 tutkimustyöpajassa pidetystä saman projektin esityksestä tämä eroaa siinä, että käytössä on nyt täydennetty lopullinen aineisto (yhdeksän opintokeskuksen yhteensä 77 655 kurssia), joka on myös koodattu tarkemmin 43 kurssityyppiin ja niistä muodostettuihin viiteen kurssikategoriaan. Uusia kurssikategorioita ovat opintokeskusten omia lakisääteisiä tavoitteita erityisesti edistävät kaksi kurssikategoriaa, eli kansalaisuus ja järjestötyö (Citizenship & associations; esim.

ammattiyhdistys- ja järjestökurssit), joita on 27 % kursseista, ja sosiaalinen ja yhteisöllinen tuki (Social & community support; esim. vertaistukea tarjoavien vapaaehtoisten koulutus, vanhemmille tarkoitettut lastenkasvatuskurssit), joita oli 11 %. Saman verran oli työhön ja toimeentuloon liittyviä kursseja (work & income; esim. työnhakutaidot) ja terveyteen ja liikuntaan liittyviä kursseja (health & sports; esim. vesijumppa, työhyvinvointi). Kursseista suurin osa eli 40 % oli harrastuskursseja (hobby related courses; esim. käsityöt, musiikki). Mukana oli myös pieni määrä perustaitokursseja (Basic skills; esim. maahan muuttaneiden kielikurssit, luku- ja kirjoitustaitokurssit). Esityksessä kuvataan sekä koulutustarjonnan kokonaiskuva että tarkemmin kaksi uutta kategoriaa, joihin sijoittuvat kurssit edistävät selkeimmin opintokeskusten omista lakitavoitteista aktiivista kansalaisuutta sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa.

Kukka-Maaria Vuorikoski, asiantuntija, Opintokeskukset ry & Jyri Manninen, aikuiskasvatustieteen professori, Itä-Suomen yliopisto

Aikuiskasvattajien koulutuskäytäntöjen tarkastelua vapaan sivistystyön yhteisöprojektissa

Tässä esityksessä kerron väitöstutkimukseni toisesta artikkelista, joka käsittelee vapaan sivistystyön yhteisöprojektia ja aikuiskasvattajien koulutuskäytäntöjä.

Vapaalla sivistystyöllä on Suomessa yli satavuotinen historia demokratian ja yhdenvertaisuuden rakentamisessa. Viime vuosina maahanmuuttajat ovat nousseet yhdeksi vapaan sivistystyön keskeisimmistä kohderyhmistä. 2000-luvulla vapaan sivistystyön tavoitteet ja rahoitus ovat kuitenkin hankkeistumisen seurauksena joutuneet törmäyskurssille: Toiminnan keskiössä tulisi olla aktiivinen kansalaisuus ja osallisuus, mutta pysyvän rahoitusmallin sijaan toimintaa rahoitetaan usein määräaikaisella projektirahoituksella.

Tutkimuksessani tarkastelen vapaan sivistystyön hanketta, jonka tavoitteena oli vuonna 2021 toteuttaa eri paikkakunnilla paikallisen yhteisön dialogia edistäviä työpajoja. Hankkeessa testattiin konsensuskonferenssimenetelmään perustuvan mallin toimivuutta vapaassa sivistystyössä. Tutkimuskysymykset ovat: Miten projektimainen toimintamuoto mahdollistaa tai rajoittaa aikuiskouluttajien koulutuskäytäntöjä? Kuinka projektin osallistujat nähdään projektin eri vaiheissa? Toimin itse hankkeessa koordinaattorina, ja tutkimuksen empiirinen aineisto (kokousmuistiinpanot, viestintämateriaali, havainnointimuistiinpanot, kyselyt ja ryhmäkeskustelut) on analysoitu käytäntöarkkitehtuuriteorian avulla.

Tulokset osoittavat, että hankerahoitus mahdollistaa kokeiluja, mutta samalla se rajoittaa ja ohjaa sitä mitä, missä, milloin, miten ja kuinka kauan toimintaa on mahdollista toteuttaa. Hankkeen lyhyt kesto ei mahdollista eri osapuolten dialogia tai syvätason oppimista. Aikuiskouluttajat kuitenkin myös vastustavat hanketoiminnan rajoittavuutta sisällyttämällä osaksi toimintaa vapaan sivistystyön perinteisiä elementtejä, kuten kulttuuria ja taidetta. Resurssien rajallisuuden vuoksi osallistujille tarjotaan passiivisen vastaanottajan roolia, mistä osa osallistujista kieltäytyy.

Vapaalla sivistystyöllä on halua edistää paikallista vuoropuhelua ja ihmisten yhdenvertaisuutta, mutta tuloksia saavuttaakseen se tarvitsisi kriittistä itsereflektiota ja alhaalta ylöspäin suuntautuvaa kehittämistä. Määrällisten tavoitteiden (kuten monien paikkakuntien ja suurien osallistujamäärien) sijaan myös rahoituksessa tulisi arvostaa laatua, eli osallistujien osallisuuden kokemusta ja vastavuoroista oppimista.

Satu Heimo, väitöskirjatutkija Åbo Akademi, Vaasa

”ANTI ON YHTÄ KOKONAISVALTAISTA KUIN LAPSEN AITO OPPIMINEN” - Erasmus+ henkilöliikkuvuuksien vaikutukset kansalaisopistoissa hankekaudella 2014–2020

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Erasmus+ -ohjelman aikuiskoulutuksen KA104-henkilöliikkuvuushankkeiden avulla kansainvälisyyden vaikutuksia kansalaisopistoissa toiminnan eri tasoilla sekä vaikuttavuutta hanketyössä. Tavoitteena oli ymmärtää, millaisia vaikutuksia KA104 -hankkeilla ja niiden tuotoksilla on ollut kansalaisopistoille organisaationa, opiston henkilökunnalle ja aikuisille oppijoille. Tämän työelämälähtöisen tutkimuksen toimeksiantaja oli Opetushallitus.

Kansalaisopistot ovat vapaan sivistystyön oppilaitoksia, joiden toiminnan tavoitteena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta paikalliseen ja alueelliseen koulutustarpeeseen koulutusta. Kansainvälisyys näkyy kansalaisopistojen toiminnassa koko organisaatiossa yksilön, organisaation ja kunnan tasolla sekä alueellisesti, valtakunnallisesti ja ulkomaan liikkuvuusjaksoilla. Yksi kansainvälisten liikkuvuusjaksojen mahdollistaja on Erasmus+-ohjelma. Kansalaisopistokentällä vaikutuksia ja vaikuttavuutta on tutkittu monella eri käsitteellä, kuten toiminnan hyödyt, opistojen merkitys, taloudelliset vaikutukset ja sosiaalinen tuottavuus.

Fenomenologisia ja hermeneuttisia piirteitä sisältä arviointitutkimus pyrki ymmärtämään liikkuvuusjaksojen osallistujien ja opistokentän koettuja kokemuksia. Tutkimusaineistona oli valmis aineisto, joka sisälsi hankekaudella 2014–2020 kansalaisopistoissa toteutettujen KA104-hankkeiden hankehakemukset, arvioijan palautteet ja loppuraportit. Aineisto kattoi 28 kansalaisopistoa 59 kunnan alueella, ja aineiston hankkeisiin sisältyi 434 liikkuvuusjaksoa. Arviointia ohjaavana menetelmänä toimi muutosharavointi, johon sisältyi aineistopohjainen sisällönanalyysi, hermeneuttinen kehä, teemoittelu ja kvantifiointi.

Tutkimuksen päätulos oli, että vaikutuksia saavutettiin kaikissa hankkeissa henkilökunnan, opiskelijoiden ja organisaation tasolla riippumatta opiston koosta, sijainnista tai aiemmasta kansainvälisyyskokemuksesta. Eniten vaikutuksista raportointiin henkilökunnan tasolla, kuten ammatillisen osaamisen ja kansainvälisyystaitojen kehittyminen, kollegayhteistyön tiivistyminen ja tietoisuuden lisääntyminen. Vaikutuksia saavutettiin myös paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja Euroopan tasolla. Viestintä ja konkreettiset tuotokset kattavat 7,7 % paikallisen ja alueellisen tason vaikutuksista ja 53,8 % valtakunnallisen tason vaikutuksista. 35 % hankkeista raportoi negatiivisista vaikutuksista.

Kansainvälisyyden vaikuttavuutta tarkasteltiin Erasmus+ -ohjelman tavoitteiden ja kansalaisopistojen laissa määritetyn tehtävän näkökulmasta. Kansainvälisyys tuki avaintaitojen kehittymistä liikkujien tasolla, elinikäisen oppimisen ja laadun kehittämistä ja innovointia henkilökunnan ja organisaation tasolla sekä kansainvälistymistä henkilökunnan, opiskelijoiden ja organisaation tasolla. Lisäksi kansainvälisyys loi puitteita toiminnan kehittämiseen, toi työkaluja paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin vastaamiseen sekä tuki kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta henkilökunnan ja organisaation tasolla.

Ensimmäinen kansalaisopistojen kansainvälisyystutkimus tuo tietoa kansainvälisyyden monipuolisista ja monitahoisista vaikutuksista kansalaisopistojen toiminnassa. Kansainvälisyys luo turvaa opiston toiminnan jatkuvuudelle sekä mahdollistaa opiston roolin ja tehtävä korostamisen osaavana asiantuntijuusorganisaationa. Opistot tuovat elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti kansainvälisyyden mahdolliseksi kaikille opiskelijoille, ikään tai asuinpaikkaan katsomatta.

Heidi Karppanen, koulutussuunnittelija, Sastamalan opisto
Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

LTA-RIA Research-based Impact Analysis of Erasmus+ Adult Education Programmes

The overall aim of the RIA-AE network is to contribute to a better understanding of the impact of international cooperation and mobility projects in adult education within the Erasmus+ programme. The network project aims to strengthen cooperation and dialogue between research, policy and practice. This trilateral cooperation can significantly contribute to the further development and quality improvement of the Erasmus+ programme by enabling high-quality and practice-oriented evaluation and impact research. In order to promote the European dimension and include the diversity of European Member States, the research approach will be transnational, multilingual, intercultural and interdisciplinary.

In order to achieve these objectives, the RIA-AE network aims to establish cooperation between National Agencies from different European countries interested in developing a new approach to programme evaluation and impact assessment in the field of adult education within the Erasmus+ framework. This framework opens the possibility to develop different research projects to evaluate the impact of mobility projects and partnerships. Research designs can focus on impact at individual, organisational or systemic level, and can explore core thematic areas such as the priorities of the Erasmus+ programme.

To achieve the goal of high-quality research, network partners adhere to common standards of social and educational research that meet internationally recognised ethical standards. The methods used for the research activities may include all methods commonly used in sociology, political science and education - quantitative, qualitative or a mixture of different methods.

The cooperation framework includes a number of national agencies and optionally external research partner institutions (e.g. universities, research institutes). The National Agency at

BIBB (Germany) will assume the role of coordinator of the network. This role, in addition to responsibility for the general overview of the structure, members and activities of the network, includes contracting and communicating with the external research coordination.

- Koordinaattorina toimii Saksan kansallinen Erasmus+ -toimisto (ammatillinen ja aikuiskoulutus) NA BIBB
- Osallistuvat maat 2023: Saksa, Italia, Slovenia, Latvia, Portugal, Liechtenstein, Puola, Alankomaat ja Romania
- Suomessa Opetushallituksen kansainvälistymispalvelut, yleissivistävän ja aikuiskoulutuksen yksikkö, aikuiskoulutustiimi
- Koordinoiva tutkijataho Ockham-IPS
- Suomen tutkijaresurssi: Riikka Suhonen, väitöskirjatutkija Helsingin yliopisto, kasvatustiede

Virpi Maireberg, vastaava asiantuntija, Opetushallitus & Johanna Tarvainen, Ohjelma-
asiantuntija, Opetushallitus